سەجادی
لەسەرەتای تەمری‌دا

● مەسعوود محەمەد ●

ئەم ئەرزە گێل گێل بەئاسمانی بەریندا دەخولایەوە بەرەو هەوارێک قورسایی تەرمی وەهبی تیدا هەست پێ کردبوو بەسەر تۆپەڵەی سەریەوە..

هێشتا سووری تەواوی نەدابووە

ملی کەوتە سەر سنگ لە ژێر قورسایی تەرمی سەجادی‌دا..

ساڵێکی نەبردبوو چرای دوەممان کوژایەوە..

چرا نەکوژایەوە، وشکایی نەوتی هات..

سفتوسۆی مەرگی غەریبانەی وەهبی جارێ لە دڵاندا کزەکزی بوو سەجادی پشکۆی تازەی نا بەجەرگەوە..

ئەرزی خۆمانەو دەیناسم: ناتوانێ بەکەللە دوو کەڵە مەیت هەڵگرێ.. گەردەنی چەمایەوەو دەستی نایە ئەژنۆی.. لەگەڵ خەڵقدا بۆخۆی گریا:

خۆت خۆش ئەرزی مادو زەردەشت!! لە جەزیرو بۆتانەوە بە بادینان و بابانەوە تاموکریان و ئەردەڵانت.. خۆت خۆش هەموو کوردستان لە سنووری نادیارتەوە تاسنووری نادیارت.. خۆت خۆش بەبەرگی سووری شەهیدەکانتەوە.. بەدایکە بێ ڕۆڵەکانتەوە.. بەباوکە کۆست کەوتوەکانتەوە.. بە ئاودێرو سەپانتەوە.. بە ڕەنجبەرو گاوان و شوانتەوە.. بەخاك و ئاوو ئاسمانتەوە..

ئەوچاوە بەئەسرینەت لە سەجادی لاربکەوە.. بەزاری منەوە زمانی گلەیی لێ ببزێوە.. تۆ دڵت نایەت؟ من پێی دەڵێم: چی‌بوویت بەبەژنی کورت و چاوی کزو عەمامەی سپیتەوە ئاگرت بەردایە وەجاغی نووسینی کوردی‌و پشتت تێ کرد بەرەو چاڵی مەرگ. دەك ماڵی مەرگت بڕمێ، وەی خانەی دوای

مەرگت. . . خانەی دوای مەرگت با نەشێوێ! چ بشێوێ هەموو کوردستان و فەرهەنگستانە:

دەمبیەیت؟ یان:

ئەوەندە خـ ـ ـ لە جەستە بارە
نە جێگای بێ ـن نە ڕێی گوفتارە

دەمبینیت؟ یان پەردەی ئەستووری مەرگ نە چاو تیی بر دەکات و نە چاویلکە. . دەسا پەردە هەڵدەوە. . پەنجەیەکت لە دامەنی چەنگاڵ بکەیت، بە سەرەتاتکە لەم دیوەی پەردەوە هەزاران سوختەو هەڤالی خۆت دەبینیو لە جیهانی بووندا بۆت نیوە مردوون!!

بۆ دڵیان نادەیتەوە؟ گوڵمێك لە گەوهەری ڕشتەی مرواریی مەرگستان، لەژێر لچکی پەردەوە بپژێنە ناو خەونیانەوە خۆ تۆ ئیستا گەوهەرچنی نالیو ڕەزاو حاجیت!

تیشکێك لە ڕووناکی نۆدێیی کاکە حەمەدو مەولەویو مەولانا بە پەیکی فریشتە بۆ مریدەکانت بەڕێکەیت!!

تاوێك لە گەرمەی تەقریری حەیدەرییان و جەلییان و قەرەداغییان و ڕۆژبەیانییان. . لە مصنفەوە. . لە بێتووشییەوە. . لە پێنجوێنییەوە بەرەو وەجاغە ساردو سربوویەکانەوە گەرماژۆ بکەیت!!

هەڵکشێیت بەرەو شادگەی گیانی جەزیریو خانیو هەمەدانی، خۆشو خرۆشێکی مەجزووبانەیان لێ بخوازیتەوە بۆ کۆڕی ڕەشپۆشی تازیەدارەکانت!!

مۆژدەیەکی ئاشت بوونەوەی ئیبنو ئادەم و میری ڕەواندزمان لێت دەوێ لەبری قورئانی سەر قەبرت!!

ڕازو نیازێکی بڵێسەداری بەدرخان و شێخی پیران و خولەو قازی بە گزنگی خۆردا ئاوەژووی بەفرستانی هەواری چۆڵت بکەیت!!

لە دەشت و دۆڵە گوڵ گوڵییەکانی بەهەشت «گەشتی بکەی» بە پرسش و تەفتیشی خوارو ژوور»، قارەمانی لەبیرکراومان بدۆزیتەوەو فرمێسکی

خەفەت و کەسەری فەرامۆش بوونی بهۆنیتەوە بە «ڕشتەی مرواری»و لاگیرەی کیژی بێ‌باوان!!

بۆ ناکەیت؟ خۆ تۆ بە زمانی هەموان دوایت و لەگەڵ هەموان ئاشنایت! پەنجا ساڵە بێ‌تەلی هەستت خەبەری مردوووان بۆ زیندووان سەرقەبر دەکاتەوە. لەوەتەی بیردەکەمەوە خامەت بێن و بەرامەی مەرگستانی بلیمەتی کورد لەڕووی کوردەواری دەپژێنیت و بە زیندووکردنەوەیان تینێکی نوێ لە گیانی زیندوووان دەگێریت:

بۆ ناکەیت؟ خۆ ئێمە لێت بێ‌نیاز نین:
چاومان لە ڕێتە.. ئومێدمان پێتە دوای کۆچیشت تیشك و پرشنگ لە پەردەی خەیاڵمان جیلوەبەست بکەیت.. کۆترو پەپوولەو بولبول لە پەلکەزێرینەی شەبەنگی گیانتەوە بە پانایی‌و بەرزایی ئاسۆی کوردستانی مەرگ تێگەڕاو هەڵفرێنیت!!

بۆ ناکەیت؟ خۆ دەستی زۆردارت ناگاتێ بتگێرێتەوە لە دەفەزەنی‌ی ئاڵقەی ئەو ڕوح پەرانەی وەك خۆت گەرمە تەریقی ڕاستی‌و چاکەن؟ جەردەی فکرو ئازادی‌و ئاشتی دووربەدووری لە دۆزەخی ئەهریمەنەوە تێوەت ڕادەمێنن، بای بەهەشتی بن باڵ و شاپەڕت بۆیان دەبێ بە دەرمانی کوێری..
نە جندرمەو نە چاو سوورکەرەوەو نە خەفەکەرو نەفەسبری حکومەتستانی سەرزەمین هیچیان دەست بە قەمچی، ناگەنە تازە دنیای گەلاوێژو مێژووی ئەدەبی دیوی قەبرەکەت.. تۆ بەسەر باڵی فریشتەو پەری‌یەوە پەروازی گیان پاکانە لە گوڵگەشتی‌کوردستان دەکەیت و تریفەو بریسکەی شاپەڕی ژەنگار بەدەورتەوە دەبێتە ترس و لەرزی کۆمەڵەی نوختەی تەفتیش و عەسکەری (کوا هەوییەکەت).. ڕەهایت لە ترس و تەما، بێ‌نیازیت لە نیازبەخشان، پەردەش هەڵستاوە لەنێوان دڵەکەت و کۆش و باوەشی ئەو دایکەی باری نالەبار لێتی دەشاردەوە.. دەستێکی بخەرە گەردەن و تێر تێر لە کەوسەری بخۆرەوە.. لە زەڵم و بیخاڵی مەلە بکە.. بچۆرەوە بۆ لای سەرچنارو:

بەو ئاوە خۆت بشۆ لە کودوورانی سەرزەمین
شاد بن بە وەسڵی یەکدی کە تۆی طاهیر ئەو طەهوور

خۆ تۆ لە چامەی.. بەو ئاوە خۆت بشۆ لە کودووراتی سەرزەمین
شاد بن بە وەسڵی یەکدی کە تۆی طاهیر ئەو طەهوور
خۆ تۆ لە چامەی نالیو سالمەوە شیرمژی ئەو سەرچاوەیەیت: تا ئەوەی شیری دایك لە رۆڵەی حەڵاڵ بووبێ هەر بایی ئەوەیە کە سەرچنار بۆ تۆ حەڵاڵە.. تافگە نییە لە کوردستان لە چاوی تۆوە هەڵنەڕژابێ بۆ حاڵی کورد.. هەڤاڵی چل و ئەوەندە ساڵەم!

تۆش ئۆغرت کرد بۆ دوایین قۆناغی چوون.. گەیشتیتە ئەو مەڵبەندەی کەس لێی ناگەڕێتەوە.. ئیستە وایت لە کۆچخانەی ئەبەد.. بەنۆرە یەك لە دوا یەك ئێمەیش تاڵە شەربەتی گیانەلاوەدەنۆشین و چۆڕبڕی دەکەین، لە تڕووکەیەکی چاودا نێوانی ئەزەل و ئەبەد دەپێچینەوە بۆ نەبوونستان.. لە ئێمە بەدواوە نامزەدانی مەرگ لە منداڵدانی عەدەمەوە بۆ دنیاکەی کاروانسەرا رەنگ دەخلیسکێن و لێی دەردەچن.. دڵۆپ دڵۆپ ئاوی ژیان دەتکێتە ناو هیچگەی برانەوە.. نە دلۆپی ژیان دەوەستێو نە دەفری مردن پڕ دەبێ، هاوار بەماڵم!!

ئەرێ براله! مامۆستاکەم! چ باسە لەو خامۆشەوارە؟ ئەو خەڵقە چالاکەی بەر تیشکی ڕۆژ کە لێرە تێکیان دەهاویشت و کۆڕی ئاشتی و شەڕیان لە مەیدانی جەنگ و لە بازاڕی مامڵەت دەبەست ئیستە چی دەکەن لەو تاریکەمەنییە؟ بە چ زمانێك دەدوێن؟ چۆن تێك دەگەن؟ تۆ خۆت کە لێرە کۆترەی ئاشتیو ڕاستی بوویت چ بازاڕێکی کریارت هەیە بۆ چنینی تان وپۆیەك لەو قوماشە؟ بۆت دەلوێ گیانە لێك تۆراوەکانی سەر زەمین بکەیت بە هاوڕێی تەباوەبای ژێر زەمین؟ کەس گوێی لێتە ئەفسوونی شیعریان لێ بخوێنیت؟ کەس کاری پێتە بە ئیکسیری ئەڤین گەشەداری بکەیتەوە؟ بۆت سازدەدرێ ڕیزی نوێژکەران لە پەرستگەی رەنگ و ڕووناکی، لە دواتەوە، کرنووش ببەن بۆ نرخە زلەکانی ڕاستیو دادو شەرەف؟

هەر ساتێك و هەر كاتێــك دڵت لەو نشینگــە تازەیــەت تۆرا سلت لە نوێــژكــەرو گۆیدەروپــەنــابــەری بن نوای قەبــرستــان كردەوە، بادەوە بۆ مەینەتخانەی پاش كۆچت و لەنوێ ڕایبزێنەوە بە چراغانی هاتنەوەت لە حەج. . بەهەموو عومرت دڵم لێت نەیەشاوە، دڵی‌كەست لێ نەرەنجاوە، ئەم جارەش وەفا بەوەعدە بكەو دڵم مەشكێنە: بگەڕێوە بۆ ماڵ و مزگەوت و كتێب و دەروێشەكانت . دڵ نیا بە! كەس بە مردووی دانــاویت. . تۆ لە مردن گەورەتری. . مردن بە شاقەلێكی كەوا ئاو دامەنەكەشت ناگات. . ناتوانێ وەك تۆز لە پێڵاوەكەت بنیشێ. . كە دەمگوت مردوویت لە پەرۆشی خێری ئەو فاتیحــانــەم بوو بۆت بەڕێ دەكــران. . مردنی تۆ بەنــدە بە مردنی وشــەو ئەدەب و ڕۆشنــایی‌و ئەو خاكــەو ئەو خەڵقــەی مردنیــان بۆ نییــە. . كوردو كوردستان هەر زیندوون، تۆش لەنێوەندی دڵیاندا.

تۆ لەم دەمەڕا ژینی بی بڕانەوەو هەبوونی بێ كۆتایی بەسەردەبەیت.

نووسەری كورد ژمارە (١)ی خولی سێهەم ١٩٨٥